

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора
Дрогомирецької Мирослави Стефанівни щодо дисертації на здобуття
наукового ступеня кандидата медичних наук здобувача кафедри
післядипломної освіти
лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу
України «Українська медична стоматологічна академія»

ГАЛИЧ ЛЮДМИЛИ ВІКТОРІВНИ

за темою «**ОПТИМІЗАЦІЯ МОРФОЕСТЕТИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ
ПАТОЛОГІЧНОГО ПРИКУСУ ІІ КЛАСУ ЗА ЕНГЛЕМ У ДІТЕЙ 10-13
РОКІВ ІЗ РІЗНИМИ ТИПАМИ РОСТУ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ**»

спеціальність 14.01.22 – стоматологія

Актуальність теми. Якість лікування ортодонтичної патології залежить від правильної діагностики та в подальшому вибору методу її лікування. Оскільки поширеність зубощелепних аномалій зростає з віком дітей та досягає за даними різних авторів 90% важливим є оптимізація методів діагностики патологічного прикусу. Особливо це стає важливим при відсутності апаратури для проведення телерентгенографії, комп'ютерної томографії, які дають можливість урахувати всі особливості тієї чи іншої патології. В таких випадках виникає необхідність застосування більш простих та доступних методів діагностики, як дослідження біометричних моделей, фотографій.

У вітчизняних та зарубіжних наукових джерелах чітко не описані морфологічні характеристики зубних рядів та щелеп і лицеві ознаки пацієнтів із зубощелепними аномаліями ІІ класом за Енглеєм з різними типами росту нижньої щелепи, що ускладнює діагностику, складання плану та прогнозу ортодонтичного лікування пацієнтів з цим видом порушення прикусу.

Таким чином, зубощелепні аномалії II₁ класу за Енглем потребують подальшого вивчення за рахунок впровадження в сучасну ортодонтичну практику нових доступних та інформативних діагностичних методик, які б дозволили підвищити точність діагностики даного виду прикусу, що і стало основою для написання даної наукової роботи.

У зв'язку з цим робота є актуальною, оскільки дасть змогу підвищити ефективність діагностики та лікування зубощелепних аномалій в період змінного прикусу шляхом впровадження нових методів обстеження пацієнтів з ортодонтичною патологією.

Враховуючи вище зазначене, тема дисертаційної роботи Галич Л.В. "Оптимізація морфо естетичної діагностики патологічного прикусу II₁ класу за Енглем у дітей 10-13 років із різними типами росту нижньої щелепи" відповідає актуальним напрямкам наукових досліджень сучасної ортодонції.

Дисертаційна робота є фрагментом ініціативної науково-дослідної роботи «Дослідити порушення процесів мінералізації та колагеноутворення при стоматологічній патології та удосконалити методи ранньої діагностики та корекції цих порушень» (шифр НАМН 098.16) та ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» «Стан ортодонтичного здоров'я та його корекція у пацієнтів різного віку із дистальним прикусом» (№ державної реєстрації 0113U003539). Автор є безпосереднім виконавцем фрагментів зазначеної теми. Дисертантом використані клінічні, морфометричні, рентгенологічний, статистичний методи дослідження.

Наукова новизна дослідження базується на достатній кількості проведених спостережень із застосуванням сучасних методів дослідження.

Вперше визначена структура ЗЩА та зокрема II класу за Енглем у дітей Сумської області за зверненням.

Вперше за даними ортопантомограм визначені типи росту НЩ та уточнені наукові дані про морфометричні особливості прикусу з урахуванням типу росту НЩ у дітей 10-13 років із ЗЩА II₁ класу за Енглем.

Вперше розроблено спосіб визначення типу росту НЩ у пацієнтів 10-13 років із аномаліями прикусу II₁ класу за Енглем на підставі морфометричних даних без проведення рентгенологічного дослідження.

Доповнені відомості, щодо естетичних змін профілю обличчя та зміни обличчя анфас та доведений їх кореляційний зв'язок з морфометричними характеристиками у пацієнтів 10-13 років із аномаліями прикусу II₁ класу за Енглем з урахуванням типів росту НЩ.

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення роботи не викликає сумнівів. Автором запропонований «Спосіб визначення типу росту нижньої щелепи у пацієнтів з аномаліями прикусу II₁ класу за Енглем») за допомогою умовного біометричного коефіцієнту (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 62931), що дозволить підвищити якість ортодонтичної допомоги пацієнтам 10-13 років з аномаліями прикусу II₁ класу за Енглем шляхом вибору доцільного методу лікування.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в ортодонтичну практику міської дитячої стоматологічної поліклініки м. Полтава, КЗ «Дніпропетровська міська дитяча стоматологічна поліклініка №2» ДОР», ДЗ «Стоматологічної поліклініки МОЗ України м. Іллічівська», КЗ «Хмельницька обласна стоматологічна поліклініка».

За матеріалами дисертації опубліковано 10 наукових робіт, з яких 5 статей у наукових фахових журналах України, 1 стаття – закордонна, 3 тези у збірках матеріалів з'їздів та конференцій, свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 62931 «Спосіб визначення типу росту нижньої щелепи».

Оцінка змісту дисертації.

Дисертаційна робота Галич Людмили Вікторівни побудована за традиційною схемою. Дисертація викладена на 154 сторінках комп'ютерного тексту і складається з вступу, огляду літератури, опису об'єктів та методів

дослідження, розділу власних досліджень, аналізу та обговорення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури, який містить 182 джерело (з яких 113 - кирилицею і 69 - латиницею). Робота ілюстрована 26 таблицями та 42 малюнками.

Вступ: має всі необхідні підрозділи, чітко сформульовані мета та завдання наукової роботи. Є деякі граматичні та стилістичні помилки.

Розділ 1 «Огляд літератури» складається з чотирьох підрозділів. В першому підрозділі викладена інформація про розповсюдженість зубощелепних аномалій та місце дистального прикусу серед них. У другому представлені дані про типи росту щелеп та рентгенологічні методи їх визначення. У третьому та четвертому - морфометрична та естетична характеристика прикусу при зубощелепних аномаліях II₁ класу за Енглеєм.

Автор акцентує увагу на недостатньому викладенню цього питання в доступній літературі, що обумовлює необхідність його подальшого вивчення.

Дані огляду літератури викладені у відповідності до мети дослідження, логічно, послідовно, в достатній мірі. Літературні джерела оброблені автором критично, наведена оцінка стану питання, що вивчається в стоматологічній літературі. Це свідчить про те, що дисертант вміє аналізувати та порівнювати дані літератури, мислить критично, добре володіє інформацією.

Кожний підрозділ закінчується коротким узагальненням. Представлений загальний висновок до даного розділу.

Зауваження – в розділі подекуди простежуються русизми.

В розділі 2 представлені об'єкти та методи дослідження на 12 сторінках в 7 підрозділах.

В 2.1 Загальна характеристика об'єктів та методів дослідження перераховані використані методи дослідження.

Взагалі розділ добре оформлений, систематизований, представлений розроблений власний спосіб визначення типів росту нижньої щелепи.

Зауважень немає.

Розділ 3 «Результати власних досліджень» має 6 підрозділів.

3.1.«Структура зубощелепних аномалій у дітей Сумської області за зверненням». У пацієнтів, які звернулися по ортодонтичну допомогу в Сумську обласну дитячу клінічну стоматологічну поліклініку, частота аномалій окремих зубів та зубних рядів (І клас за Енглем) складає 71,24%. Серед аномалій прикусу у дітей 10-13 років переважною є патологія ІІ класу за Енглем - 19,16%, що в 9 разів більше в порівнянні з дітьми 6-9 років - 2,87%, що і обумовило подальше дослідження дисертанта.

В підрозділі 3.2. представлені типи росту нижньої щелепи у пацієнтів 10-13 років із аномаліями прикусу ІІ₁ класу за Енглем. За даними ОПТГ у пацієнтів 10-13 років із патологією прикусу ІІ₁ класу за Енглем зустрічаються різні типи росту НЩ: горизонтальний (14,86%), вертикальний (17,57%), комбінований (29,73%) та переважно нейтральний (37,84%).

Підрозділ 3.3 «Морфометрична характеристика прикусу у дітей 10-13 років із аномаліями ІІ₁ класу за Енглем з різними типами росту нижньої щелепи» викладений на 18 сторінках.

Для більшості пацієнтів 10-13 років із патологією прикусу ІІ₁ класу за Енглем з різними типами росту НЩ встановлено характерний симптомокомплекс морфометричних порушень із різним ступенем тяжкості: звуження верхнього та нижнього зубних рядів в ділянці іклів, звуження між першими премолярами та молярами, за Корхгаузом подовження фронтальної ділянки ВЩ, вкорочення фронтальної ділянки НЩ. Найбільш виражений симптомокомплекс морфометричних порушень при аномаліях ІІ₁ класу за Енглем спостерігається при горизонтальному типі росту НЩ.

Дисертантом запропонований умовний біометричний коефіцієнт (K_p) для визначення типу росту НЩ у пацієнтів 10-13 років із аномаліями ІІ₁ класу за Енглем за вимірами КДМ без проведення рентгенологічного дослідження, що є дуже важливим в діагностиці зубощелепних аномалій та для вибору методу лікування.

Підрозділ 3.4 «Естетична характеристика профілю обличчя у дітей 10-13 років із аномаліями II₁ класу за Енглем з різними типами росту нижньої щелепи» Характерною особливістю естетичного симптомокомплексу обличчя в профіль пацієнтів 10-13 років із ЗЩА II₁ класу за Енглем із різними типами росту НЩ та різним ступенем тяжкості є: негармонійний профіль опуклої форми з ретрогенічною нижньої третиною обличчя та вираженою підборідно-губною складкою. Найбільшим за ступенем тяжкості естетичний симптомокомплекс спостерігається у пацієнтів із компонентом горизонтального типу росту НЩ, що необхідно враховувати під час лікування пацієнтів.

Підрозділ 3.5 «Естетична характеристика обличчя в анфас у дітей 10-13 років із аномаліями II₁ класу за Енглем з різними типами росту нижньої щелепи».

Естетичний симптомокомплекс обличчя анфас пацієнтів 10-13 років із ЗЩА II₁ класу за Енглем з різними типами росту НЩ характеризується негармонійним обличчям із вкороченням нижньої третини та різними його типами: вузьким - при вертикальному та нейтрально-вертикальному, середнім та широким – при нейтральному, горизонтальному та нейтрально-горизонтальному типах росту.

Підрозділ 3.6 «Взаємозв'язок між морфометричними та естетичними показниками у пацієнтів 10-13 років із аномаліями прикусу II₁ класу за Енглем з різними типами росту нижньої щелепи».

У пацієнтів 10-13 років із ЗЩА II₁ класу за Енглем із різними типами росту НЩ встановлено 100% кореляційні зв'язки між морфометричним та естетичним симптомокомплексом, що неоднозначні за направленням та силою. Цей підрозділ добре ілюстрований таблицями та описаний.

Кожний підрозділ закінчується короткими висновками, в яких наведені отримані результати. В кінці розділу наведені друковані роботи, в яких в повній мірі відображені результати дослідження.

Зауваження – в розділі є небагато стилістичних помилок.

В розділі «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» автор аналізує фактичний матеріал, зіставляє його з даними літератури і підходить до основних теоретичних узагальнень та практичних рекомендацій. Висновки витікають із змісту досліджень.

Висновки та практичні рекомендації логічно витікають із проведених досліджень та відображають суть наукових здобутків дисертаційної роботи.

В опублікованих працях автор достатньо повно відобразила основні положення дисертації.

Автореферат дисертаційної роботи висвітлює основні положення та наукові і практичні здобутки дисертації. Текст автореферату відповідає тексту дисертаційної роботи.

Запитань до дисертанта немає.

Висновок.

Дисертаційна робота Галич Людмили Вікторівни «Оптимізація морфоестетичної діагностики патологічного прикусі II₁ класу за Енглеєм у дітей 10-13 років із різними типами росту нижньої щелепи» на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія є завершеною науковою працею, в якій наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення конкретного наукового завдання, яке полягає у підвищенні точності діагностики II₁ класу зубощелепних аномалій у дітей 10-13 років за рахунок вивчення морфометричних та естетичних параметрів прикусу. Отримані нові науково обґрунтовані результати вирішують актуальну наукову задачу для стоматології, а саме для ортодонції, та підвищують інформативність діагностики зубощелепних аномалій II₁ класу за Енглеєм. Автор дисертації має достатню кількість публікацій, які висвітлюють основні положення представленої роботи, висновки і рекомендації проведеного дослідження.

Зауваження, зроблені у відгуку, не зменшують теоретичної та практичної цінності роботи і принципово не впливають на результати виконаних досліджень.

Робота відповідає вимогам ВАК України (пункту 11 «Положення про присудження наукових ступенів...») до кандидатських дисертацій, спеціальності 14.01.22 – стоматологія, а здобувач заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук.

Офіційний опонент завідувач
кафедри ортодонції
Національної медичної
академії післядипломної
освіти імені П.Л. Шупика,
доктор медичних наук,
професор

Дрогомирецька Мирослава Стефанівна

